

עת"א 44642/02/19 - אייל בן משה נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים,מדינת ישראל

בית משפט המחוזי מרכז-לוד

עת"א 44642-02-19 בן משה(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים

בפני כבוד השופט עידו דרואן-גמליאל
עותר אייל בן משה (אסיר)
נגד
משיבים 1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים
2. מדינת ישראל

ב"כ הצדדים:
ב"כ העותר עו"ד אזולאי
ב"כ המשיבים עו"ד יצחקי

החלטה

לפני עתירה "להעלות את הסכום החודשי אותו ניתן להפקיד בחשבון האישי של העותר, שמטרתו רכישת מוצרים ב"קנטינה"... וזאת בהתאם לעליית מחירים", מסך של 1,600 ₪ לסך של 2,100 ₪.

רקע והליכים:

העותר, אסיר פלילי, מרצה עתה את מאסרו הרביעי וישוחרר לכל המאוחר ביום 08.12.20.

העתירה החלה את דרכה בחודש פברואר 2019 בבית המשפט לעניינים מנהליים בבאר שבע, שעה שהעותר שהה בבית סוהר "אשל". בהמשך, עת הועבר העותר לבית סוהר "השרון", הועברה העתירה לבקשתו, לבית המשפט המחוזי מרכז.

גם במאסריו הקודמים הגיש העותר עתירות הנוגעות להעלאת סכום הרכישה החודשי:

בעת"א 19032-08-11, ביקש העותר להעלות את סכום הרכישה מעבר להעלאה שנקבעה ע"י שב"ס. שב"ס מצא אז להעלות את סכום הרכישה ב-100 ₪ לאור מסקנתו כי חלה עליית מחירים. ביום 17.1.12 קבע בית המשפט כי העלאת סכום הרכישה מ-1,500 ₪ ל-1,600 ₪, הינה החלטה סבירה של שב"ס ואין מקום להעלאה נוספת. העתירה נמחקה.

בעת"א 29918-05-13 ובעת"א 9983-08-13 שנדונו במאוחד, נדונה בקשת העותר לעדכון סכום ההפקדה המותר לאסיר, שעמד על 1,600 ש"ח. עמדת שב"ס היתה כי המוצרים התייקרו ב-17%, עם זאת התנגד שב"ס לשינוי בסכום ההפקדה. ביום 17.9.13 קבעה כב' הש' אהד כי הסכום יעלה זמנית לסך של 1,800 ₪ עד אשר יבחן העניין מחדש, על ידי שב"ס, בראשית שנת 2014. בהמשך לאותה החלטה, קבעה כב' הש' ברנט ביום 16.1.14, כי לאור עמדת שב"ס לפיה חלה עליית מחירים, יש להעלות את סכום הרכישה המקסימאלי בקנטינה ל-1,800 ₪.

עמוד 1

העותר מקבל, מתחילת מאסרו הנוכחי, תוספת של 200 ₪ לרכישה במרכז המכר, ובסך הכל 1,800 ₪. המשיב דחה את בקשת העותר מחודש דצמבר 2018 להעלאה נוספת ומכאן העתירה שבפנינו.

המסגרת הנורמטיבית:

פקודת הנציבות 04.32.00 - "מרכזי מכר לאסירים", המעודכנת ליום 9.3.16 - היא שמסדירה בסעיף 7, את נושא רכישת המוצרים במרכזי המכר. סכום הרכישה המותר לאסירים קבוע בפקודה ועומד על 1,600 ₪. מנהל בית הסוהר רשאי, על פי כללים שקבע הנציב, להעניק טובות הנאה מעבר לאלו שנקבעו בחיקוק, בהם קניית מצרכים.

רכישת מצרכים במרכז המכר הינה טובת הנאה לאסיר, שכן "... צורכי הכלכלה הבסיסית של מקבל הקצבה - לחם לאכול ובגד ללבוש וקורת גג מעל לראשו - כל אלו מסופקים לו על ידי המדינה בהיותו אסיר..." [בג"צ 4092/11 משה בשירי נ' מדינת ישראל (2011)], וראו בנוסף סעיף 11 לפקודת בתי הסוהר ותקנה 19 לתקנות בתי הסוהר, תשל"ח-1978].

טענות הצדדים:

העותר, מפי ב"כ המלומד, עתר להגדלת סכום הרכישה החודשי במרכז המכר וטען כי שב"ס אינו בודק מעת לעת את עליית המחירים כנדרש ממנו, ובכך שולל את זכות העותר לרכישת מוצרים בהתאם לשווים המשתנה; כוח הקנייה של העותר קטן במידה רבה בשנים האחרונות וחרף זאת לא הוגדל הסכום המותר לקנייה ויש בכך כדי לפגוע בכבוד העותר; הסכום המתבקש על ידי העותר משקף עלייה של כ-18% במחירי המוצרים כפי שניתן לראות מהעלייה במחירים של 20 המוצרים הנמכרים ביותר בקנטינה. במדד זה נקט המשיב, עד עתה, לבחינת עלויות המחירים; ולעניינו הפרטני של העותר - העותר שוהה באגף שמור, מרבית הזמן בגפו, כך ששלילת כוח הקנייה פוגע בו אף יותר; על אף שהוגדלה בעבר כמות האוכל לה זכאי העותר הרי שהיא שונתה כך ששוב נותר העותר רעב, דבר המאלץ אותו לרכוש מוצרי מזון נוספים בקנטינה; התנהלות המשיב אינה סבירה.

המשיב טען כי סכום הרכישה המותר על פי פקודת הנציבות עומד על 1,600 ₪ ואילו לעותר ניתנת חריגה של 200 ₪ כך שעומד לזכותו סכום רכישה בן 1,800 ₪ מדי חודש; הבקשה נעדרת כל הצדקה להעלאה נוספת ואינה עומדת בנהלי המשיב; העותר לא הראה כל אינדיקציה התומכת בבקשתו להעלאת סכום הרכישה; המשיב בחן מעת לעת את נושא הסכום החודשי לרכישה הגם שאינו מחויב לעשות כן; בשנת 2014 שונתה השיטה לבדיקת סקר המחירים במרכז המכר ביחס למחירי השוק וזה מתבצע כיום על פי סקר שוק ולא על פי המדד לצרכן. שיטה זו משקפת באופן נכון יותר את העלייה האמתית של סל הצריכה. על פי מדד זה, סך ההפרש בין מחיר סל המוצרים הנוכחי למחיר הסל שנסקר נמוך ב-1.60 ₪. מנתוני התפלגות רכישות כלל האסירים עולה כי כ-80% מהם נמצאים בטווח רכישה של 1,200 ₪ ורבע בלבד מנצלים את מלוא תקרת הרכישה המותרת. כלומר, הרכישה המרבית מספקת ואין צורך בשינוי; אין מקום להפלות את העותר לטובה ביחס לאסירים אחרים; צבירת מוצרים בתאים מכבידה על המשיב, גורמת לצפיפות בתאים ומגבירה את הסיכון להסלקת חפצים אסורים; מדובר בסוגיה ניהולית מקצועית שהמשיב אמון עליה ולו שיקול דעת רחב באשר ליישומה.

דין ומסקנות:

מדובר בסוגיה שיש בה חשיבות לחיי היום יום של האסירים. הצדק עם ב"כ העותר באמרו כי בחינה חוזרת של עליית

המחירים בקנטינה והתייחסות לשינויים באם קיימים, חשובה לשמירה על רווחת האסירים.

השאלה העיקרית העומדת בפני כעת הינה עובדתית בטיבה: האם אכן חלה עליית מחירים בשנים האחרונות במרכזי המכר של שב"ס?

בנוסף יש לבחון האם העלה העותר צורך מסוים, ייחודי לו, שיש בו כדי להצדיק קבלת עתירתו ולאפשר לו חריגה מהסכום הנהוג כיום בין האסירים.

ההיבט הכללי - שינוי נטען במחירי מוצרים:

אתחיל בדיון בהזכרת מושכלות יסוד, לעניין מחלוקות עובדתיות בהליכים מנהליים:

זה מכבר מורה ההלכה הפסוקה שכשמדובר בהחלטה שרשות מינהלית סבירה הייתה יכולה לקבל, לא יתערב בית-המשפט בהחלטה. כך בדרך כלל, וכך במיוחד כאשר הרשות המינהלית משתיתה את החלטתה על בסיס חוות-דעת מקצועיות של גורמים מקצועיים. כשמתעוררת מחלוקת ביחס לעובדות, יש להכריע בה לפי "כלל הראיה המינהלית" אשר מאפשר לרשות שלטונית מוסמכת לקבוע עובדות לפי שיקול דעתה, תוך שהוא מגביל את הביקורת השיפוטית למקרים בהם הרשות מפרה את כללי הצדק הטבעי, מתעלמת מראיה בעלת חשיבות מכרעת או מגיעה למסקנות נטולות זיקה רציונלית לראיות שלפניה [לתמצית הלכה והפניות ראו ע"מ 6626/18 **תעשיית אבן וסיד בע"מ נ' הוועדה הארצית לתכנון ולבניה של מתחמים מועדפים לדיור** (2019), סעיפים 17-19].

במהלך הדיון הממושך בעתירה זו הובאו נתונים שונים מצד זה ומצד אחר, וניטשו מחלוקות עובדתיות על עצם נכונותם של נתונים, על המקורות לנתונים אלו, על שיטות השוואה וכמובן על תוצאות ההשוואה.

כך, עד שבעקבות החלטתי בדיון ביום 05.11.19, הקים המשיב "צוות לבחינת סכום הרכישה בקנטינה - אסירים פלייט". בראש הצוות עמד סג"ד משה פוגל, רע"ן גזברות, ויתר חברי הצוות, שבעה במספר ובהם כלכלנים, ייצגו ענפים נוספים בפיקוד שב"ס. הצוות הגיש את מסקנותיו בחודש מארס 2020, סג"ד פוגל התייצב לדיון ביום 22.06.20, מסר הסבריו וענה לשאלות, וענה לשאלות הבהרה בכתב ביום 08.07.20 [הדו"ח (מצגת) מסומן עתה במ/2 וייסרק לתיק כמוצג].

צוות העבודה ערך השוואה של מחירי מוצרים נבחרים הנמכרים במרכזי המכר בשנים 2013-2020, כשהמוצרים נבחרו מבין 50 המוצרים הנמכרים ביותר במרכזי הרכש, משנת 2013. מחירי המוצרים נקבעו לפי ממוצע שנתי לכל שנה, פרט לנתוני יוני 2020, שהם המחירים העדכניים בפועל עתה.

נראה כי התוצאות המפורטות בדו"ח הושגו לאחר עבודה יסודית ושיטתית, כשבסיס הנתונים ושיטת העבודה מתוארים בהירות בגוף הדו"ח. הצוות הגיע למסקנה ברורה:

"מניתוח הנתונים המופיעים בטבלאות עולה שמחירי המוצרים הנבחרים (19 מוצרים), עלו בין השנים 2013-2019 ב-1% ובין השנים 2013-2020 ב-2.2%. השוואת המחירים ללא סיגריאות (16 מוצרים) מראה שמחירי המוצרים ירדו בין השנים 2013-2019 ב-2.6% ובין השנים 2013-2020 המחירים ירדו ב-1.5%. המסקנה המתבקשת הינה שלא קיים ממש בטענה שהמחירים עלו בשנים (2013-2020)".

על-אף הסתייגויות העותר ביחס לדו"ח זה ומסקנותיו, לא מצאתי בהם פגם שיש בכוחו לסתור את תוקפם. לטעמי, בכך נחתך הקשר הגורדי של נתונים סותרים ומחלוקות עובדתיות על שיטות סכימה והשוואה, ואין עוד צורך - ולפי הפסיקה, אף אין עוד הצדקה - להתייחס לאותם נתונים עליהם ניטשו מחלוקות בשלבים קודמים בהליך.

אסכם ואומר:

רשאי היה המשיב לאסוף ולעבד נתונים בעצמו, ודרכו בהפקת הנתונים והשוואתם גלויה ואינה לוקה בפגם ברור; הסתמכותו של המשיב על מסקנותיו של הצוות המקצועי היא סבירה ושיקופה; וקביעתו, כי לא חלה עליית מחירים המצדיקה עדכון הסך המקסימאלי לרכישות אסירים במרכזי המכר, מבוססת על מצע עובדתי מספק ומצויה במתחם שיקול הדעת המסור לו. כיון שכך, אין עילה להתערב בהחלטתו.

לעניינו של העותר:

לא מצאתי כי יש לחרוג מהשורה ולהצדיק תוספת מיוחדת לעותר, מעבר לתוספת אותה מקבל הוא עתה. חריגה שכזו אינה עולה בקנה אחד עם עקרון השוויון המחייב את המשיב בפעולותיו.

כנגד טענת העותר בדבר מחסור במזון, אזכיר כי טענה זו נדונה בעת"א 43136-05-19 **בן משה נ' שב"ס** (16.02.20), בה ניתנה בהסכמה החלטה המורה על אספקת מנות מזון כפולות.

ועוד - המצב העובדתי היום:

החל מחודש מארס 2020, בשל ה"סגר" שהוטל על מתקני הכליאה מחמת מגפת הקורונה, הועמד הסך המקסימאלי לרכישות אסיר במרכז המכר על 2,200 ₪, שבהמשך הופחת ל-2,000 ₪. לכאורה, סכום מוגדל זה מייתר את הדין בעתירה, מה-גם שהגדלה זו אינה מוגבלת בזמן, אולם מוטב להכריע עתה, שמא ישתנה שוב המצב.

סוף-דבר:

העתירה נדחית.

ניתנה היום, ג' אב תש"פ, 24 יולי 2020, בהעדר הצדדים.